

Sygn. akt I PSK 192/21

POSTANOWIENIE

Dnia 3 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z powództwa M. O.
przeciwko P. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w C.
o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych, w godzinach nocnych, w
dni wolne, za dyżury i diety,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 3 listopada 2021 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w G. - Ośrodka Zamiejscowego w R.
z dnia 24 października 2019 r., sygn. akt IX Pa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1350 (jeden
tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 24 października 2019 r., sygn. akt IX Pa (...) Sąd Okręgowy w G. w wyniku apelacji pozwanej P. Sp. z o.o. w C. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w R. z 14 czerwca 2019 r., sygn. akt V P (...) w ten sposób, że zasądził na rzecz powoda M. O. kwoty szczegółowo wskazane w treści sentencji wyroku, a także rozstrzygnął o kosztach postępowania, zaś w pozostałym zakresie apelację oddalił.

Powód M. O. wniósł 15 stycznia 2018 r. przeciwko pozwanej P. Sp. z o.o. w C. pozew o zapłatę kwoty 1.000 zł tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, w godzinach nocnych, w dniach wolnych i za czas dyżuru za okres od 2 maja 2015 r. do 1 października 2016 r. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu i o zwrot kosztów procesu. Wskazał, że po przedstawieniu przez pozwaną dokumentacji dotyczącej jego czasu pracy oraz listy płac, a także po ustaleniu przez biegłego rzeczywistego czasu pracy oraz wyliczeniu należnego wynagrodzenia, rozszerzył odpowiednio żądanie pozwu.

Pismem procesowym z 25 stycznia 2018 r. powód sprecyzował roszczenie wskazując, iż na kwotę dochodzoną pozwem w wysokości 1.000 zł składają się następujące należności:

- 600 zł tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych,
- 100 zł tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nocnych,
- 100 zł tytułem wynagrodzenia za pracę w niedziele i święta,
- 100 zł tytułem wynagrodzenia za czas dyżurów,
- 100 zł tytułem ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz o zwrot kosztów postępowania. Wskazała, że powód nie udowodnił roszczenia, mimo, że spoczywał na nim ciężar dowodu. Pozwana zaznaczyła, że czas pracy kierowców ewidencjonowany był na podstawie danych z tachografów umieszczonych w pojazdach, a z obsługi tego urządzenia i rejestrowania czasu pracy każdy zatrudniany u niej kierowca był przeszkolony. Pozwana wskazała także, że praca w godzinach nadliczbowych odbywała się jedynie w wyjątkowych okolicznościach oraz podkreśliła, że otrzymywali stosowną rekompensatę za pracę ponad ustalone normy czasu pracy, za pracę w porze nocnej, w niedziele i święta oraz za czas dyżurów. Nadto, pozwana podkreśliła, że powód pracował w pojedynczej obsadzie, wobec czego w jego przypadku dyżury nie występowały.

W piśmie procesowym z 5 maja 2018 r. powód rozszerzył powództwo o diety z tytułu zagranicznych podróży służbowych w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 października 2016 r., precyzując wysokość tego roszczenia na rozprawie 13 czerwca 2018 roku na łączną kwotę 48.000 zł (wskazując, że minimalna wysokość

diet za każdy miesiąc wskazany w piśmie z 5 maja 2018 r. powinna wynosić 4.000 zł).

W piśmie procesowym z 4 grudnia 2018 r. powód rozszerzył powództwo wskazując, że domaga się od pozwanej spółki zasądzenia na jego rzecz kwot:

- 4.662,31 tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych w tym kwota 1.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kwota 3.662,31 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 listopada 2016 roku do dnia zapłaty,

- 299,38 zł tytułem wynagrodzenia za pracę w niedziele i święta z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 11 listopada 2016 r. do dnia zapłaty,

- 41.086,93 zł tytułem diet w związku z podróżami służbowymi z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 11 listopada 2016 r. do dnia zapłaty.

W piśmie procesowym z 31 grudnia 2018 r. pozwana wskazała, że wysokość należności z tytułu diet przysługujących powodowi w spornym okresie powinna zostać określona na podstawie regulaminu wynagradzania, a w związku z tym niedopłata wynosi łącznie 1.758,50 zł. Nadto, pozwana wniosła o oddalenie powództwa z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych oraz w niedziele i święta ponad kwotę 1.000 zł zarzucając, iż roszczenie powoda ponad tę kwotę uległo przedawnieniu.

W piśmie procesowym z 18 stycznia 2019 r. powód cofnął pozew w zakresie należności z tytułu dyżurów i pracy w godzinach nocnych. Na rozprawie 7 czerwca 2019 r. powód cofnął roszczenie w zakresie ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy.

Sąd Rejonowy w R. wyrokiem z 14 czerwca 2019 r., sygn. akt V P (...) w pkt:

1. zasądził od pozwanej P. Sp. z o.o. w C. na rzecz powoda M. O. kwotę 4.662,31 zł tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie:

- a) od kwoty 600,00 zł od 15 stycznia 2018 r.;

- b) od kwoty 4.062,31 zł od 17 grudnia 2018 r.;

2. zasądził od pozwanej P. Sp. z o.o. w C. na rzecz powoda M. O. kwotę 299,38 zł tytułem wynagrodzenia za pracę w niedziele i święta z odsetkami ustawowymi za opóźnienie:

- a) od kwoty 100,00 zł od 15 stycznia 2018 r.;

b) od kwoty 199,38 zł od 17 grudnia 2018 r.;

3. zasądził od pozwanej P. Sp. z o.o. w C. na rzecz powoda M. O. kwotę 41.086,93 zł tytułem diet w związku z podróżami służbowymi z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 13 czerwca 2018 r.;

4. umorzył postępowanie w zakresie roszczeń z tytułu wynagrodzenia za pracę w porze nocnej i za dyżury oraz z tytułu ekwiwalentu za urlop;

5. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

6. zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.700,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

7. wyrokowi w pkt. 1, 2, 3 co do kwoty 1.965,86 zł nadał rygor natychmiastowej wykonalności;

8. nakazał pobranie od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w R.) kwoty 5.862,00 zł, tytułem zwrotu kosztów sądowych.

Wyrok Sądu pierwszej instancji zaskarżyła apelacją strona pozwana, zarzucając mu naruszenie art. 8 k.p. w zw. z art. 151 § 1 zd. 1 k.p., art. 151 § 1 k.p.; art. 8 k.p. w zw. z art. 151⁸ § 1 k.p.; art. 291 § 1 k.p.; art. 295 § 1 pkt 1 k.p. w zw. z art. 291 § 1 k.p.; art. 25 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy o czasie pracy kierowcy w zw. z art. 149 § 2 k.p.; art. 77⁵ § 1 - 5 k.p. w zw. z § 2 pkt 1, § 13 ust. 2-4 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej z 29 stycznia 2013 r. (Dz.U z 2013 r., poz.167) w zw. z § 33 ust. 2 Regulaminu wynagradzania; art. 193 § 1 i 2¹ k.p.c. w zw. z art. 77⁵ § 1-5 k.p. w zw. z § 2 pkt 1, § 13 ust. 2-4 Rozporządzenia MPiPS; art. 203 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c.; art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd Okręgowy w wyniku rozpoznania apelacji zmienił zaskarżony wyrok, uznając apelację za uzasadnioną.

Wskazał on, że Sąd pierwszej instancji w zakresie roszczenia o diety naruszył przepisy prawa materialnego, tj. art. 77⁵ § 3 i § 4 k.p. oraz procesowego, w postaci art. 328 § 3 k.p.c. Sąd Rejonowy w pisemnym uzasadnieniu wyroku nie wyjaśnił dlaczego przyjął wysokość diet obliczoną przez biegłego w stawkach wynikających z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia

2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej, zamiast wysokości diet obliczonych przez biegłego w stawce wynikającej z regulaminu wynagradzania obowiązującego u pozwanej.

W ocenie Sądu Okręgowego należało ten dokonany wybór wersji wyliczeń wyjaśnić tym bardziej, że Sąd zlecił biegłemu dokonanie wyliczenia brakujących diet w dwóch wersjach.

Sąd Rejonowy błędnie zastosował art. 77⁵ § 5 k.p. Uszło jego uwadze, że w przepisie 77⁵ § 4 k.p. stwierdzono, że postanowienia układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania lub umowy o pracę, nie mogą ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju i poza granicami kraju w wysokości niższej niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika, o którym mowa § 2. Przepis ten ustala więc minimalny standard świadczeń należności z tytułu podróży służbowych w zakresie odnoszącym się do diet. Jest to szczególne uregulowanie odnoszące się tylko do diet i art. 9 § 2 k.p. nie ma tutaj zastosowania.

Skoro w regulaminie wynagradzania ustalono wysokość diet z uwzględnieniem wymogu wynikającego z przytoczonego art. 77⁵ § 4 k.p., to nie było podstaw do stosowania przy obliczaniu diet art. 77⁵ § 5 k.p.

Niesporne było między stronami, że pozwana wypłacała powodowi diety a niedopłata z tego tytułu za okres objęty sporem przy przyjęciu stawki diety określonej w regulaminie wynosi 1.758,50 zł.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła skargą kasacyjną strona powodowa w części, co do punktów 1 a) i b) oraz pkt 3.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 (występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego) k.p.c.

Wskazano, że w prawie występuje istotne zagadnienie prawne, sprowadzające się do odpowiedzi na następujące pytania:

1) Czy pracodawca może zamieścić w regulaminie wynagradzania niższą stawkę diety aniżeli wynikająca z rozporządzenia wykonawczego?

2) Czy autonomia regulacyjna w zakresie określenia niższej stawki diety jest nieskrępowana, czy też podlega ograniczeniom, a jeśli tak, to jakim?

3) Czy w sytuacji gdy pracodawca w regulaminie pracy określa wysokość diety niższą niż wynikająca z rozporządzenia wykonawczego, a jednocześnie nie respektuje tak ustalonej kwoty, czy wówczas przed pracownikiem otwiera się droga dochodzenia diet w wysokości wynikającej z rozporządzeń wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ k.p.?

Strona pozwana wniosła o:

1) wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania z uwagi na brak występowania przesłanki lub przesłanek, o których mowa w normie art. 398⁹ §1 k.p.c. względnie;

2) odrzucenie skargi kasacyjnej z uwagi na brak spełnienia wymogu, o którym mowa w normie art. 398⁴ § 2 k.p.c. względnie;

3) oddalenie skargi kasacyjnej;

4) zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powoda nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne

zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr

560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

Przedstawione przez skarżącego zagadnienia zostały już jednoznacznie rozstrzygnięte w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Wskazał on, że relacja zachodząca między art. 77⁵ § 4 i § 5 k.p., zważywszy na upoważnienie z art. 77⁵ § 3 k.p. jest klarowna. Pracownicy zatrudnieni u pracodawców spoza sfery budżetowej mogą korzystać z ustalonego w rozporządzeniu wykonawczym tylko wówczas, gdy regulamin wynagrodzenia nie zawiera odmiennych postanowień. W razie ich występowania ustawodawca stawia jeden warunek, dieta zagraniczna nie może być niższa od diety obowiązującej na obszarze kraju. Inaczej rzecz ujmując, struktura jednostek redakcyjnych art. 77⁵ k.p. zmusza do zaakceptowania dyferencjacji podmiotowej. Odmienne określono sytuację prawną przebywających w podróży służbowej „pracowników zatrudnionych w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej” a inaczej „pracowników zatrudnionych u innego pracodawcy”. W pierwszym przypadku „wysokość i warunki ustalenia” należności reguluje rozporządzenie wykonawcze (wydane na podstawie delegacji z art. 77⁵ § 2 k.p.), w drugim, „warunki wypłacania” należności z tytułu podróży służbowej określa się w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 25 czerwca 2019 r., II PK 168/18, LEX nr 2751797). Sąd Najwyższy jednoznacznie stwierdził, że pracownik w podróży służbowej, w tym również kierowca w transporcie międzynarodowym, ma prawo do diet w wysokości nie niższej, niż określona na podstawie przepisów, do których odsyła art. 77⁵ § 4 k.p. (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 30 października 2018 r., I PK 138/17, LEX nr 2570519 oraz z 22 sierpnia 2018 r., III PK 71/17, LEX nr 2539181). Kwestia ta jest jasna i nie wymaga dodatkowej wykładni, wobec czego nie można przyjąć, aby dwa pierwsze pytania postawione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miały charakter istotnych zagadnień prawnych.

Jeżeli natomiast chodzi o trzecie z przedstawionych zagadnień, to wskazać należy, że nie jest to zagadnienie prawne, a jedynie próba przeforsowania własnej oceny stanu faktycznego niniejszej sprawy przez stronę skarżącą. W niniejszej sprawie bowiem, Sąd drugiej instancji ustalił, że kwota diety przysługująca powodowi na podstawie regulaminu wynagradzania spełniała wymogi określone w

art. 77⁵ § 4 k.p., zaś skarżący próbuje jedynie tę ocenę podważyć. Natomiast z uwagi na fakt, że pracodawca błędnie naliczał należne powodowi diety, zasądzona została na rzecz powoda różnica pomiędzy dietami należnymi, a tymi wypłaconymi przez pracodawcę. Kodeks pracy nie przewiduje w takiej sytuacji żadnej sankcji w postaci unieważnienia postanowień obowiązującego regulaminu wynagradzania, więc odpowiedź na to zagadnienie jest oczywista.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów oparto na § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).